

Aárdige Mark Rutte is 'zeker gegroeid'

door Sandra Donkeren
Hanneke Keultjes

Mark Rutte minister-president? Wie dat een jaar geleden opperde, werd uitgelachen. Maar de VVD-leider lijkt, aldus de opiniepeilingen, de beste papieren in huis te hebben voor het premierschap. „Hij biedt hoop en is ter zake kundig.”

DEN HAAG – Joviaal. Goedlachs. Type ideale schoonzoon. Mark Rutte wordt door vriend en vijand vooral áárdig gevonden. Maar is de VVD-lijsttrekker ook een goed politiek leider? Is hij in staat om als premier Nederland door de economische crisis te loodsen en ruziënde coalitiepartijen bijeen te houden? Straalt hij genoeg gezag uit?

De vraag dringt zich op nu de VVD in de opiniepeilingen als

grootste partij uit de bus komt. Als de liberalen die positie vasthouden kan Rutte na 9 juni aan de slag om een nieuw kabinet in elkaar te zetten.

Laurens Jan Brinkhorst zag hem in het kabinet Balkenende II nooit als toekomstig premier.

„Een aardige jongeman. We schelen 35 jaar, maar hebben destijds uitstekend samengewerkt”, zegt de voormalig D66-vicepremier. „Hij is de laatste jaren zeker gegroeid.” Ook CDA-minister Maria van der Hoeven kon het destijds als onderwijsminister goed met haar staatssecretaris vinden. „Hij is bereid te luisteren, kan zich snel inwerken en heeft humor. Als iemand van de VVD premier moet worden, dan graag Mark.”

Zijn oud-collega's mogen dan lovend zijn, lijsttrekkers van

andere partijen zetten vraagtekens bij zijn leiderschapskwaliteiten. Met zijn jongensachtig voorkomen heeft Rutte niet de uitstraling van een doorgewinterde bestuurder, of een vader des vaderlands, zoals PvdA-lijsttrekker Job Cohen wel heeft. Met zijn 43-jaar is Rutte jong, erkent VVD-partijprominent Henk Vonhoff, maar CDA'er Ruud

Lubbers had dezelfde leeftijd toen hij premier werd. „Ik vind hem van diezelfde klasse. Uitmuntend gekwalificeerd. Hij heeft net als Lubbers eerst in het bedrijfsleven gewerkt en is ter zake kundig. Ik begrijp niet dat er twijfel kan zijn aan zijn potentie als leider. Men plaagt hem nu dat Neelie Kroes steeds als schaduwpremier in beeld blijft, maar zij is een typische soliste. Rutte kan mensen binden.”

'Ik geloof niet dat hij echt zo rechts is

Ruttes studentikoze imago speelde hem parten tijdens de vorige Kamerverkiezingen. In 2006. Rita Verdonk, toen nummer twee op de VVD-lijst, trok meer voorkeursstemmen dan de lijsttrekker, een unicum in de parlementaire geschiedenis. „Er werd toen continu aan zijn leiderschap getwijfeld”, memoreert politoloog Kees Aarts van de Universiteit Twente. In het parlement had hij immers nog niets laten zien.

In de afgelopen vier jaar is hij er niet alleen in geslaagd politiek te overleven, maar is zijn partij ook sterk geworden, constateert Aarts. „Hij hoeft nu geen dolkstoot meer in zijn rug te verwachten.”

De afgelopen tijd heeft Rutte een subtiele metamorfose ondergaan, zien kenners. Een nieuwe bril, een strakker pak. „Alsof hij wil zeggen: ik ben er klaar voor”, vindt imagodeskundige Bart Maassen. „Uiterlijk doet veel

voor je zelfvertrouwen. Hij is agressiever in toon, hij heeft meer expressie en toont meer leiderschap. Hij is stellig in zijn uitspraken en staat er toch heel relaxed bij.”

Het feit dat hij het in zijn eerste jaren als fractievoorzitter moeilijk had, heeft communicatiestraatganger Susanne Piët verbaasd. Ze kent hem nog uit de tijd dat hij bij Unilever werkte. Ze vermoedt dat Rutte nu beter wordt begeleid. „Hij komt beter uit de verf, heeft meer overtuigingskracht en uitstraling.” Al tekent ze aan dat Rutte een stuk rechtser is geworden. „En ik geloof niet dat hij echt zo is.”

Rutte zelf verwijst voor zijn politieke prestaties graag naar de Bijstandswet, die hij in 2003 als staatssecretaris door de Tweede Kamer heeft gelooft. Liever laat hij onvermeld dat zijn inspanningen voor de invoering van een systeem van leerrechten in het hoger onderwijs mislukten.

Ook tijdens de leiderschapscrisis binnen de VVD, die leidde tot het vertrek van Verdonk uit de fractie, was hij niet op zijn sterkst. Achter de schermen is het vooral partijvoorzitter Ivo Opstelten geweest die hem de hand boven het hoofd hield.

Volgens Aarts heeft de VVD-lijsttrekker wel de bagage om premier te worden. „Sinds 2002 komen alle grote dossiers bij hem langs.” CDA-minister Van der Hoeven vindt wel dat het Rutte aan internationale ervaring ontbreekt. Maar dat hoeft hem niet op te breken. „Als hij ergens niet goed in is, doet hij er wat aan.” Voor de VVD liggen de kaarten goed. Het gebeurt zelden dat twee weken voor de verkiezingen het beeld weer helemaal kantelt, zegt Aarts. „Rutte moet alleen geen grote fouten maken. Ik zie dat hij goed naar Hans Wiegel heeft geluisterd: kalm en achterover leunen.”